

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok... 8.— kor. Na pol roka ... 4.— « <i>Jednotlivé číslo 16 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT Zodpovedný redaktor: JÁN BARTOS, krajinový vyslanec Za vydavateľstvo zodpovedný: JÁN MOLNÁR, pápežský pralát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám Sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
--	--	---

V piatom roku svetovej vojny.

Svetová vojna začala sa 25. júla 1914. Vladimír Giesl, rakúsko uhorský vyslanec v Belehrade, 24. júla popoludní o 6. hodine srbskému finančnému ministrovi menom Paču, ako zástupcovi srbského ministrapredseda Pašiča, odovzdal ultimátum monarchie, ktoré Srbsko odvrhlo 25. júla popoludní o 3. hodine. Začiatkom piateho roku svetovej vojny postojme teda na okamženie a rozhladnime sa, čo sa stalo v zašlej krvavej dobe štyroch rokov.

Nezbedné Srbsko, Čiernu Horu (Montenegro), k najväčšiemu uspokojeniu tamojšieho obyvateľstva, držia obsadené naše víťazné čaty. Srbský kráľ Petar, černo-horský kráľ Nikita s ich rodinami, veľký štvác a nepriateľ monarchie srbský ministerpredseda Pašič s jeho parlamentom živoría z milosti antantu a bez vlasti túlajú sa v cudzozemsku.

Grécko stalo sa využitkovým otrokom Anglicka a proti jeho vôli a záujmom prinútené je vojnu viesť proti ústredným mocnostiam.

Bulharsko značne rozšírilo svoje hranice a jeho obyvateľstvo teší sa hmotnému rozkvetu.

Rumunsko po hrozných porážkach uzavrelo pokoj. Nesvedomitých podnecovateľov do vojny postavilo pod obžalobu a viacerých vypúdilo z krajiny.

Turecko zpiatky dostalo kaukazské provincie, o ktoré ho Rusko bolo ozbijalo, Prítomne Turecko prinútené je ešte v Palestíne vojnu viesť proti angličanom, ktorých najnovšie pri Jordáne zbilo.

Rusko po utrpených neslýchaných porážkach a úplnom rozklade jeho armád, konečne prosilo o pokoj, ktorý ústredné mocnosti (Rakúsko-Uhorsko, Nemecko, Turecko a Bulharsko) uzavrely s ním v Brest-Litovsku. Obrovská ruská dŕžava sa rozpadla. Estland, Kurland, Litvániu držia obsadené nemecké čaty. Poľská otázka neni ešte úplne rozriešená. Ústredné mocnosti znovu postavily poľské kráľovstvo, ktorého hlavné mesto je Varšava. Na severe Finnsko rozhoduje prítomne nad

tým, či má byť republikou alebo monarchiou; na juhu utvorila sa neodvislá ukrajinská republika, v ktorej nemecké, rakúske a uhorské čaty proti revolucionárskym sociáldemokratom robia poriadok. V Petrohrade, v Moskve, v Sibirsku a vo všetkých krajoch, ktoré sa posiaľ neodtrhly od Ruska, pod vodcovstvom židov Lenina a Trockijho neslýchanú hrúzovládu prevádzajú revolucionári sociáldemokrati. Cára Mikuláša II. a následníka trónu Alaxeja zavraždili. Revolúcie a protirevolúcie, populčné krvavé boje, vraždy a zbojstvá sú na dennom poriadku. Sociáldemokrati opravde nepodvratne dokázali a dokazujú, čo od nich očakávať môže svet. Nesvedomité opovedanie vojny Rakúsko-Uhorsku a Nemecku, veľmi draho zaplatilo Rusko.

Na juhu stojíme este v boji so zradným Talianskom. Po krvavých jedenást porážkach, aké Taliani utrpeli pri rieke Isonze, ešte vždy stoja pri Piave a od Triestu a Trientu viacej sú vzdialení, ako kedykoľvek predtým.

Na západnom bojišti celý antant, mocnosti: Francúzsko, Anglicko, Taliansko, Belgicko a Portugalsko krvácajú pod mohutnými úderami hrdinských čiat nemeckých. Francúzsko a Anglicko sa už vysilily. Nevládzu im pomôcť uni milliony bojovníkov dovezené z Ameriky, ani zlého cviku pluky bojzlivých Talianov, Portugalcov, českých úskokov; po vykrvácaní ich náhradných čiat do ohňa a do istej smrti ženú tisíce a tisíce murínov z Afriky, Austrálie, s ostrovov amerických.

I osvedčení nepriatelia Nemecka ale verejne uznávajú, že nemecké hrdinské čaty nemožno prevládať.

Ako zvláštny objav svetovej vojny, treba ešte spomenúť účinkovanie podmorských lodí, ktoré posiaľ potopily vyše dvadsaťmillionov registrovaných tún loďného priestoru.

Piaty rok už napnutím všetkých síl bojujeme takmer proti celému svetu. Všemohúci Pán Boh bol nám posiaľ na pomoci, že sme našich nepriateľov zahnali od hraníc našej vlasti. To aj naplňuje nás pevnou nádejou v blízke víťazné zakončenie tejto ukrutnej vojny a v utvorenie stáleho pokoja po celom svete.

Udalosti svetovej vojny.

O udalostiach svetovej vojny minulého týždňa z hlavných válečných stánov podali nasledovné zprávy:

Talianske bojište. Na juhozápade 28. júla nebolo väčšej bojovnej činnosti. V Albánii pri Ardenici zase sme odrazili vytrhnutia Talianov. 29. júla: Na talianskom fronte delostrelecká palba. V Albánii pri Semeni odrazenie talianskych útokov. 30. júla: Na talianskom fronte bezvýsledné opakovanie útokov zo strany Talianov. V Albánii Taliani na južnom brehu Semena a na vrchu Malý Siloves pokúsili sa útočiť proti našim posíciám. Boli ale odrazení s veľkými ztratami, pri čom sa zvlášte vyznačili: 3. stotina 29. honv. budapeštianskeho pluku landšturmistov a 3. bataillon košických hraničných jágrov. 31. júla: Na talianskom fronte pri zdarnom napadnutí Talianov na Sasso Rosso, naše čaty dovedly 25 zajatcov. V Albánii nepriateľ vyprázdnil jeho prvé čiary. 1. augusta: Na talianskom fronte čulá delostrelecká palba. Nepriateľskí letúni bombami napadli našu letúňsku osadu na benátskej rovine, naši letúni ale zahnali ich bez toho, že by nám boli mohli škodu zapríčiniť. V Albánii Taliani cúvajú na fronte 30 kilometrov. Naše čaty ich prenasledujú. 2. augusta: Živá delostrelecká palba. V Judikáriach, pri Bezeceane, juhozápadne od Asiaga a južne od Avera, naše čaty víťazne odrazily talianske výpady. V Albánii čaty baróna Pflanzera-Baltina víťazne napredujú, dosiahly čiaru Fieri—Berat. 3. aug.: Na benátskej vrchnatej válečnej čiare živá delostrelecká palba a bojovná činnosť. V Albánii naše čaty aj pri hornom Devoli zaujali značný nový priestor.

Západné bojište Nemcov proti Francúzom, Angličanom a Amerikánom. 28. júla: Nemecké čaty vyprázdnilo priestor medzi Ourcq a Avre. 29. júla: Odrazenie nepriateľských útokov pri Aisne. 30. júla: Nemecké čaty víťazne odrazily všetky nepriateľské útoky. 31. júla: Zmarené francúzsko-amerikánske útoky. Nemci zajali 4000 nepriateľov. 1. augusta: Odrazené čiastočné útoky Francúzov. 2. augusta: Prudké boje pri Soissonse. 3. augusta: Odrazenie silného anglického útoku pri Yperne, cúvnutie od Marne na sever.

Turecký front. 27. júla: Na východnom brehu Jordánu víťazné odrazenie anglického útoku. 28. júla: Porážka Angličanov pri Jordáne. 29. júla: Na tureckom fronte mimo delostreleckej palby nič zvláštneho. 30. júla: Menšia bojovná činnosť. Zajatie viacej anglických vojakov. 31. júla: Porážka povstalcov, menšia bitka s Angličanmi. 1. augusta: Na severozápadnej čiastke Perska turecké čaty od Angličanov očistili okolie Urmia.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Ztrata nepriateľských flott.

Berlin, 2. augusta. (Wolff.) Nepriateľské floty v štyroch rokoch vojny utratili 25 radových lodí, 26 pancierových križiakov, 45 chránených križiakov, 187 borcov a torpedových lodí, 87 podmorských lodí, 23 delových korvet a monitorov a 75 pomocných križiakov. Toto je

o veľa viac lodí, než koľko mala nemecká flotta v čas vypuknutia vojny. Nemecko totiž 1. augusta roku 1914. malo 33 radových lodí, 12 pancierových a 33 chránených križiakov, 10 delových korvet, 166 topedových lodí a 28 podmorských lodí.

Ztraty antantu.

Berlin, 30. júla. Z hodnoverného válečného prameňa oznamujú: Ztrata antantu už do 2. augusta roku 1917. aj dľa najopatrnějšího odhadnutia obnášala vyše 18 millionov ľudí. Odtedy pominutý válečný rok tento počet zvýšil na 25 millionov. Z tohto *Rusko*, dľa osvedčenia petrohradského ľudového kommissára Kuzmina, urobeného 5. júla r. 1918., utratilo polpiata miliona mrtvých, šesť millionov ranených a tri milióny zajatých. *Francúzsko* utratilo vyše päť millionov. *Anglicko* vyše dvoch millionov 800.000 bielych a čiernych mrtvých, ranených a zajatých. *Taliansko* do 2. augusta r. 1917. utratilo jedon million 600.000 ľudí, v 11. a 12. bitke na Isonze utratilo vyše polmiliona a r. 1918. vo vrchových bojoch a v bitke pri Piave novších 800.000 ľudí. *Srbsko* za svoje zúčastnenie sa vo vojne zaplatilo utratením takmer všetkých svojich mužských obyvateľov. *Rumunsko* utratilo polovicu svojej armady. Jestli ešte pripočítame *Belgicko*, *Čiernu Horu* a *Ameriku*, tak všetka ztrata antantu prevyšuje úplný počet obyvateľstva Španielska a Portugalska a obnáša 25 millionov ľudí.

Súvaha štvrtého roku vojny. — Korisť Nemcov.

Berlin, 31. júla. Wolffova kancelária oznamuje: Výkony nemeckej armády vo štvrtom roku vojny ukazujú nasledovné číslie: Na východe nepriateľovi sme vzali a obsadili sme 198.226 štvorcových kilometrov, v Taliansku 14.423 štvorc. kilometrov, na západnom fronte 5324 štvorcových kilometrov (z tohoto pri Marne vyprázdnené územie sme odrátali), v celku 218.002 štvorcových kilometrov územia. Nemecké čaty ďalej pomáhaly očistiť od nepriateľa, poľahky od lúpežných bánd vo Fínsku 373.602, v Ukrajine 452.033, na Kryme 25.727 štvorcových kilometrov územia. Korisť je nasledovná: 7000 kanónov, 24.000 strojových pušiek, 751.972 ručných pušiek, 2,867.500 kanónových gúl, 102,250.000 patrónov, 200 lietadiel, 200 upútaných vzducholodí, 1705 poľných kuchýň, 300 pancierových automobilov, 3000 lokomotív, 21.000 železničných vagónov a 65.000 vozov. Počet vo štvrtom roku vojny zajatých nepriateľských vojakov činí 838.500 mužov. Takto súhrnný počet zajatých zvýšil sa asi na 3 a pol milióna mužov.

Z krajinského zákonodarstva.

Snemovňa krajinských vyslancov v utorok, 30. júla vydržovala krátke zasadnutie. V zasadnutí 31. júla vydrživanom z Kresfanskej Sociálnej ľudovej strany krajinský vyslanec Štefan Haller, za všestrannej hlbokkej pozornosti, predniesol dve interpellácie: o revízii zákona poľahkého na prenájmy pozemkov a o censúre novín. —

Potom začali pojednávať návrh zákona o lepšom zaopatrení vojska. V zasadnutí 1. augusta vydržiavanom snemovňa krajinských vyslancov pokračovala v pojednávaní návrhu zákona o lepšom zaopatrení vojska a prijala ho vo všeobecnosti. V zasadnutí 2. augusta vydržiavanom horvatskí vyslanci predostreli deklaráciu, v smysle ktorej horvatskí honvédi nemali by mať meno: uhorskí kráľovskí honvédi. Na túto deklaráciu ministerpredseda hneď odpovedal a celá snemovňa vyslovila sa proti deklarácii horvatských vyslancov. Zároveň nasledovalo pokračovanie pojednávania zákona o lepšom zaopatrení vojska.

Krajinská snemovňa veľmožov v stredu, 31. júla vydržiavala zasadnutie. Na dennom poriadku bol návrh zákona o volebnej reforme. V tomto zasadnutí zvlášte vynikala reč, ktorú jeho Eminencia kardinál, kniežaprima Uhorska dr. Ján Csernoch povedal o najjasnejšej rodine kráľovskej, zároveň aj reč, ktorú osvietený pán biskup stolnobelohradský, jeho Excellencia dr. Ottokár **Prohászka** predniesol o volebnej reforme. Snemovňa veľmožov prijala návrh zákona o volebnej reforme a najbližšie i jeho veličenstvo kráľ bude ho sankcionovať.

Zradcovia nášho talianskeho frontu.

Z cis. a kráľ, tlačového válečného stánu oznamujú: Dňa 15. júna náš útok na širokom od tyrolských vrchov po Adriatické more siahajúcom fronte začali sme takou silou, akú môže vyvinúť len výtečné, jednotné spoluúčinkovanie všetkých druhov zbrane. Na počiatku boja sme však hneď zbadali, že nepriateľ práve na tých miestach, ktoré sme vzali do ohľadu na prípad nášho ďalšieho napredovania, započal dobre pripravené protiútoky. Taktiež zistili sme, že nepriateľ o pláne nášho útoku bol presne orientovaný. Takto ku zdaru offenzívy natoľko potrebné prekvapenie sa zmarilo. O krátky čas aj listinami bolo možno zistiť, že mnohí preskočili a správe talianskej armády dali materiál, porovnaním a doplnením ktorého mohla si nakresliť dost punktovný obraz o pláne nášho útoku. Anglickí, francúzski a talianski dôstojníci a vojaci, ktorí padli do nášho zajatia, jednomyselne svedčia, že ich čate 14. júna večer oznámili, že rakúsko-uhorská offenzíva začne sa na druhý deň na úsvite o 2. hodine. Punktovný čas vyzradili údajne mladoslovanskí úskoci. Nepriateľ proti očakávaným plynulým útokom porobil ochranné poriadky, ktoré sa síce pozatýmne nedokázaly zodpovednými. Pri III./20. bersaglierskom bataillone každý muž vreckovú zásobu patrónov 14. júna zo 72 kusov zvýšil na 240. Pinerolská brigáda 15. júna na úsvite o 2. hodine stála hotová k boju.

Dňa 14. júna vydaný taliansky rozkaz, ktorý sme našli medzi koristou, hovorí:

Dľa došlých chýrov, tak sa zdá, že nepriateľ 15. júna v prvých hodinách chce započat útok pripravujúcu palbu. Ostrážitosť treba zvýšiť dvojitou plynulou strážou. O polnoci rozdelia teplú kávu a cieľom predídienia kaž-

dej možnosti jedon mäsový konserv. Alarm pre čaty 15. júna na úsvite o 1. hodine. Čaty majú byť hore so zbraňou v ruke hotové k tomu, aby vzaly na seba plynulové masky.

Takto možno porozumeť, keď správa talianskej armády závojom mlčania zakrýva mená úskokov, ktorým môže ďakovať, že porážka Talianov nestala sa rozpadnutím celej talianskej zbranej moci. Ale napriek tomu dôkladným preskúmaním početných ukoristených talianskych vojenských listín a dôkladným stopovaním podarilo sa zadovážiť si značný dokazovací materiál. Mená jednej časte úskokov už známe a obsah ich zradných výpovedí ustálili sme z talianskych úradných listín.

Od istého času správa talianskej armády robí pokus, aby medzi našimi čiarami rozširovala vlastizradný smer. V talianskych táboroch zajatých sľubami a podplácaním nahovárajú do zajatia padlých slovanských vojakov, aby sa dali odassentovať do českej legie. Využívajú tú okolnosť, že patriční o položení svojho ľudu nevedia, z druhej strany pre cieľavedomé poriadky talianskej censúry nemôžu prísť ku chýrom pochádzajúcim z ich vlasti. Dňa 14. mája t. r. pod č. 1658. vydaný rozkaz veliteľstva tretej talianskej armády poukazuje na propagandu, ktorú veliteľstvo cieľom oslabenia sväzkov rakúsko-uhorskej armády udržuje cestou českých dobrovoľníkov.

Spomenutý obraz pripomína, že pri menovanej armáde a aj pri iných armádach podarili sa medzi Čechmi jednotlivé pokusy o to, aby «do srdca jednotlivých nepriateľských krajín presadili hlbokú zmätenosť.» *Jednotliví českí vojaci vskutku preskočili k Talianom.* U iných tento opovrzenia hodný prostriedok, ku ktorému Taliansko siaha v povedomí toho, že v statočnom boji nevie obstáť na mieste, bez rozdielu národnosti zmaril sa na hrđinskom držaní sa a na odpore našich vojakov.

Našli sa ale jednotlivci, ktorí nepriateľskej špionskej službe stáli k službe. Tu sa zmienime len o dvoch nápadných prípadoch. Strelec Rudolf Paprškar, ktorý slúžil v oddelení jedného streleckého pluku s ručnými strojovými puškami, dľa ustálenia veliteľstva 5. júna 1918. pri Villa Jacure s násypu Piavy skočil do rieky a nasadením života preplával rozvodnenú riekou. *Zradil naše posície, silu svojho oddelenia a organizáciu svojej čaty a na základe dôkladného pozorovania nepriateľovi sdelil cenné dáta, z ktorých ohľadom nášho zamýšľaného útoku na Montello mohol stiahnuť mimoriadne dôležité konsekvencie. Krem toho sdelil podrobnosti o poriadkoch, ktoré sme porobili poťahom na priechod cez Piavu a ktoré dotiaľ pred nepriateľom zostaly úplne v tajnosti, ďalej vyslúžil starostlivo sossbierané dáta o pohyboch našich čiat, o posíciach našich batterii atď.*

V zrade najväčší podiel privlastňuje správa talianskej armády, a síce nie bezzákladne, *Karolovi Stinymu*, poručíkovi jedného nášho pešeho pluku, ktorý pri Novente *preskočil k Talianom.* Z rozsiahlej listiny, v ktorej sa jeho výpovede sdeľujú talianskym čatám, vysvitá, že *naše prípravy pri Piave v plnej miere zradil a krem*

toho nepriateľovi vyslúžil celý rad mimoriadne cenných chýrov.

Úradná zpráva talianskeho veliteľstva osobu Stinyho taktó charakterisuje:

Tento poručík je mimoriadne inteligentný *Mladoch* plamenných národnostných citov a živej protirakúskej nálady. Jeho výpovede majú na sebe náter úplnej spoľahlivosti. Pred útekem zúmyselne sbieral chýry, aby nám ich sdělil. Jeho dáta budia úplnú dôveru.

Stiny, ktorý mal k tomu aj zodpovedné odborné znalosti, s veľkou obozretnosťou sbieral všetky dáta, ktoré sa mu zdaly dôležitými. Mimochodom nech je spomenuté, že Stiny krem toho o pomeroch v Austrii a v Uhorsku Talianom podal také falošné svedčenia, akými sa každý zradca usiluje predstaviť v prajnom svetle. Zaujímavé je jeho tvrdenie, že v páde offensívy prevažná časť rakúskych a uhorských čiat by sa poddala, keby nestály za nimi nemecké alebo bulharské (!) zbrane.

Ostatné listiny dokazujú, že akým nečestným spôsobom boli vstave zabudnúť na svoju povinnosť druhí zradcovia.

Nemeckého generálmaršalla Eichhorna a jeho adjutanta Dresslera revolucionárski sociáldemokrati zavraždili v Kijeve.

Nemecký generálmaršall Eichhorn, hlavný nemecký vojenský veliteľ Ukrajiny, v utorok, 30. júla popoludní o 2. hodine s jeho adjutantom Dresslerom z vojenského kassína, kde bol pri obede, viezol sa na svoj byt. Na ľudnatej ulici nenadále priskočil mladý bládý človek a z bezprostrednej blízkosti hodil mu do koča bombu, ktorá generálmaršalla a jeho adjutanta ťažko ranila. Následkom hrozného poranenia generálmaršall Eichhorn a jeho adjutant Dressler zomreli v tenže deň večer o 10. hodine. Vraha lapili a pri prvom výsluchu sa priznal, že attentát a vraždu spáchal z návodu červených revolucionárskych sociáldemokratov.

Nedávno nemecký vyslanec Mirbach stal sa obeťou vražedného útoku v Moskve; teraz spáchali najatí vrahovia v Kijeve vražedný útok, ktorému v obeť padol veliaci nemecký generál Eichhorn a jeho adjutant.

Tieto zákernícke vraždy stoja v úzkom súvisi s udalosťami, ktoré sa teraz v Rusku odohrávajú. Zvlášte úzky súvis vidíme medzi týmito vraždami a udalosťami, ktoré sa v okolí Murman-železnice a následkom zakročenia Japoncov na ďalekom Východe odohrávajú. Tlak nemeckého vojska na francúzskom bojišti je veľký, ani americká pomoc nepriniesla nepriateľovi to často ohlasované konečné víťazstvo. Preto by Anglicko a jeho spojenci radi Rusko zase vohnať do vojny, aby taktó väčšie nemecké sily na severnom fronte upúťali. Záker-níckymi útokmi chcú s cesty odstrániť tých, ktorí im najviac v ceste stoja a od tohto očakávajú veľký prevrat.

Nemeckého vyslanca Mirbacha zavraždili v Moskve v úradnej jeho miestnosti. V Kijeve spáchaná bola vražda

na ulici, za bieleho dňa, navidomoči obecnstva, ktoré po ulici pokojne chodilo. Bo odkedy Ukrajina pokoj uzavrela, odkedy Nemci udrzujú tu verejný poriadok, nastaly v hlavnom meste Kijeve riadne pomery, nastal riadny život, obyvatelia vrátili sa zpät ku riadnemu občianskemu zamestnaniu a boli radi, že sa pre nich krvavá vojna skončila. Toto nebolo našim nepriateľom po vôli. Veď anglická diplomacia preto vyvolala v Rusku revolúciu, aby uzavretie pokoja znemožnila a keď sa predsa prerátala, teraz podkopnou prácou chce vyvolať nový rozbroj.

Kijevský zákernícky útok spáchali sociáldemokratickí revolucionári práve tak, ako aj zákernícky útok v Moskve. A to je dokázaná vec, že ruskí sociáldemokratickí revolucionári stali si do služby štátov antantu. Celá protirevolúcia je dielom anglickej diplomacie, ktorá stranu sociáldemokratických revolucionárov organizovala. Sociáldemokratickí revolucionári, ku ktorým pridružily sa aj niektoré skupiny bývalej ruskej dumy, zvlášte strana kadettov, sú zafatými nepriateľmi bolševickej vlády. Ale v Ukrajine je aj strana kadettov vo vláde zastúpená, a síce troma členami. A až po spáchanom útoku napadlo to, že sa bývalý vodca kadettov Miljukov za viac dní zdržoval v Kijeve. Či pobyt Miljukova v Kijeve nestojí v súvisi s vražedným útokom? Veď sotva odcestoval z Kijeve, o päť dní neskôr bol zákernícky útok spáchaný.

Posledne kolovaly o Miljukovi chýry, že zamýšľa odbočiť od štátov antantu, ktoré Rusko do nešťastia uvalily a že hľadá akési spojenie s ústrednými veľmociami, aby Rusko z terajšieho neblahého polozenia vyslobodil. Tieto chýry zaiste umožnily Miljukovi slobodný pobyt v Kijeve. Zákernícka vražda zavdala príležitosť, aby sa nemecké smerodajné kruhy o pomeroch v Ukrajine základne informovaly. A v prvom rade budú ukrajinskú vládu ťahať na zodpovednosť, žiadajúc od nej rázne zakročenie proti každej podkopynej práci.

V Rusku panujú vôbec nad mieru kritické pomery. Anglická diplomacia pracuje celou silou, aby všetky výdobytky brest-litovského pokoja zničila. Nepredarmo píše jedon popredný nemecký časopis, že sa obáva, že brest-litovská smluva spôsobí Nemcom ešte mnoho veľkých starostí.

Novšie nariadenia.

Nariadenie o olejových semenách.

Vláda vydala nariadenie, ktorým repicové, lanové, konopné, tekvičné, slnečnikové a gomborkové semeno vzala pod zátvor. Dorábateľ z týchto semien smie si ponechať len tolko, kolko potrebuje pre svoju domácnosť a na siatie. Pod zátvor vzaté semeno prevezme Stredišťe pre olejový primysel. Lanové semiačko treba odovzdať Válečnej obilnici. Z olejových semien dorobené olejové pagáče Stredišťe pre otruby privedie do obchodu. Komu vezmú olejovité semená, za každých 100 kilov semien dostane 40 kilov pagáčov. Mimo toho dorábateľ

dostane jedno procento osvetľujúcej látky alebo cenu tejto osvetľujúcej látky. Muštárové, bukové, hroznové, dohánové, ricinové a vôbec každé semeno, ktoré obsahuje olej, predať slobodno len cestou Strediska pre olejový priemysel (Magyar Olaj- és Zsiripari Központ). — V smysle iného nariadenia vlády, olejové dielne semeno zo slnečníka, tekvice a z divej repice spracovať smú len za mierku, teda za peniaze nie. Ale dorábateľ, ktorý tieto semená cieľom spracovania prinesie do olejovej dielne, musí dokázať obecným svedectvom, že ku spracovaniu určené semená oprávnené smie upotrebiť pre domácu potrebu zo svojej úrody. Pre domácu potrebu

Dávka múky ťažko pracujúcich.

Stravovací minister upovedomil vrchnosti, že pre ťažko pracujúcich priemyselných robotníkov a pre poľnohospodárskych robotníkov zdvihol dennú dávku múky. Dľa ministrovho ustanovenia baníci majú dostať 350—400, rušňovodičia a kuričia 500, noční robotníci 400 a ostatní ťažko pracujúci 350 grammov múky na jeden deň. V auguste už takto má byť múka rozdelená.

Odovzdanie zajačích koží.

Úradný časopis prináša nariadenie vlády o prevzatí koží domácich zajacov na válečné ciele. Ktorí majú

Príchod nášho delostrelectva na západný front.

na jeden rok pre jednu osobu spracovať slobodno najviac 60 kilov semena.

Strukoviny pod zátvorom.

Stravovací minister vydal nariadenie, ktorým tohoročnú úrodu fazule, hrachu, šošovice, koňského bôbu, krmného hrachu (jasenného, jarného a divého hrachu) dáva pod zátvor a tieto strukoviny do obchodu priviesť slobono len v smysle ustanovení a za podmienok nariadenia. Každý dorábateľ povinný je svoju úrodu strukovín cieľom odkúpenia ponúknuť povereníkovi Válečnej obilnice. Pre domácu a gazdovskú potrebu dorábateľ smie si zadržať len toľko strukovín, koľko podžupan alebo mešťanosta ustáli.

Nezabúdajte na vdovy a siroty po hrdinoch padlých na bojišti!

surovú alebo vyrobenú, ale nefarbenú kožu z domácich zajacov alebo by sa pozatýmne dostali ku takejto koži, povinní sú oznámiť svoju zásobu k prevzatí Budapeštianskemu vojenskému ústavu pre prevzatie kože (Budapesti Katonai Bőrártvételei Intézet).

Krmenie ošípaných.

V smysle predošlého nariadenia vlády mestá, válečné závody, konsumentí a nákupné spolky cieľom zabezpečenia svojej potreby bezprostredne s krmiteľmi ošípaných smely uzavreť smluvu. Minister poľného hospodárstva stoliciam a mestám 27. júla poslal nariadenie, v ktorom toto dovolenie vyhlásil za neplatné. Zodpovedne nariadeniu od tohto času na krmenie ošípaných potahujúcu sa smluvu uzavreť môže Úrad pre obchod s ošípanými. Dosiaľ uzavreté smluvy ostanú v platnosti.

Minister orby o rekvirovaní lichvy.

Deputácia mesta Makóva bola u ministra poľného hospodárstva v záležitosti rekvirovania lichvy. Minister sľúbil deputácii, že na rekvirovanie lichvy potahujúce sa nariadenie zmení v tom smysle, aby nabudúce namiesto dosavadných dvoch percentov lichvy rekvirovali len jedno procento a rekvirácia aby sa predovšetkým prevádzala u veľkostatkárov.

Priemyselné články za masť.

Stravovací minister zámenu gazdom potrebných článkov za masť predbežne uvedie len v stolici báčbodrogskej, torontálskej, temešskej a šomodskej. Jestli sa však tento obchod v menovaných stoliciach dokáže, uvedú ho aj v iných stoliciach. Za masť gazdovia dostanú dohán, petrolej, cukor, zápalky, sviece, špiritus, podrážky, evertny, obuv, súkno, spracovaný blank-remeň, riad z blank-remeňa, staré remenné, povrazové hámy na kone a vozy.

Certifikát ku prevážaniu hydiny.

Stravovací minister vydal nariadenie, v smysle ktorého živú alebo zarezanú hydinu, mäso a masť z hydiny a z hydiny pripravené jedlo po železnici, na lodi a na automobile previezť slobodno len s dopravným certifikátom. Certifikát vystaví stravovací úrad. Nariadenie 1. augusta vstúpilo do života.

Prámia za včasne odovzdané zemiaky.

Cena metrického centa jasenných zemiakov úradne ustálená je na 18 korún. Teraz vláda vydala nariadenie, dľa ktorého dorábateľom, ktorí svoje zvyšné, po 1. septembri zo zeme vybraté zemiaky po istý termín odovzdajú na ciele verejného stravovania, vyše ustálenej ceny vyplatia 5 korún za každý metrický cent zemiakov. Za dobrovoľne odovzdané zemiaky gazdovia teda dostanú po 23 korún za metrický cent.

Remeň gazdom.

Minister poľného hospodárstva nedávno splnomocnil podžupanov a mešťanostov, aby poľným hospodárom dali dovoľenie ku spracovaniu koží vyhynutých zvierat. Gazdovia tento remeň potom smeli použiť ku reparovaniu gazdovského riadu a aj obuv si smeli dať ušit z neho. Minister toto svoje ustanovenie teraz odvolal a nariadil, aby gazdovia aj kože vyhynutých zvierat odovzdali Stredišťu pre kože, ktoré za to gazdom každej stolice a mesta na mesiac vyassignuje jeden metrický cent remeňa.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Krestan», ktorý už cez päťadvadsať rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužilo bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov.

Stav viníc.

V budapeštianskom okrese hrozno sa uspokojive vyvinuje. Miestami krúpobitie narobilo škody vo viniciach. Následkom húb a živelných pohrôm úroda bude horšia ako dobrá stredná. Víno je po 900—950 korún za hektoliter. V prešporskem okrese následkom daždivého teplého počasia miestami zjavila sa peronospora a ukazuje sa aj múčna rosa. Je výhľad na dobrú strednú úrodu. Hektoliter vína je za 800—900, ba v stolici šopronskej a železnej (vas) až za 1000—1500 korún. V jágerskom okrese v silne vyvinutých vinohradoch miestami zjavuje sa peronospora a múčna rosa. Vo vrchových viniciach čakajú dobrú strednú, vo viniciach na rovine horšiu ako strednú úrodu. Víno je po 800—1000 korún za hektoliter. V miškovskom okrese možno sa úfať strednej úrode, vyjmúc piesočnatých viníc, v ktorých takrečeno nebude úrody. Vo dvoch obciach edelényskeho okresu 12. júla ladovec na 30 jutrách narobil škody 50 percentov. Víno je po 1000—1200 korún. V ménešskom okrese čakajú strednú úrodu. Víno je veľmi hľadané. V kečkemétskom okrese vo všeobecnosti bude veľmi hojná a dobrá úroda.

CHYBNÍK.

Na uhorský kostol pokoja najnovšie väčšie obnosy obetovali: Jeho Eminencia kardinál knieža-primas dr. Ján Csernoch 1000, dvorný radca Albert Hofherr 1000, gróf Eugen Karátesonyi 1000, gróf Alexander Apponyi 1000 a Michal Kedves, roľník v Bezde, 500 korún.

Na podporu katolíckej mládeže university najnovšie väčšie obnosy darovali: vesprémsky biskup dr. Ferdinand Rott 3000, sedmohradský biskup gr. Gustav Mailáth 2000, Uhorská všeobecná úverná banka v Budapešti 1000 a päťkostolský kanonik Julius Wajdits 1000 korún. Na ten cieľ doteraz sossbieralo sa po krajine 125.519 korún.

Spišské válečné milodary. V Novej Vsi (Igló) v deň sv. apoštolov Petra a Pavla na vznešené vlastnecké ciele uhorského Červeného kríža sossbierali 920 a v Podhradí 498 korún. Osturnánski veriaci v Magure v ten deň na rozličné válečné dobročinné ciele obetovali 131 korún.

Budapeštiansky Katolícky Delnícky Kruh usporiada púť pre slovenských veriacich dňa 15. augusta na milostné miesto do Mariánskeho Bešnova (Mária Besnyő). Vo výšspomenutý deň ráno o 6. hod. pohnú sa pútnici z chrámu Jozefovského električným vlakom až po Jedlovo (Gödöllő) a odtiaľ pešo. Na milostnom mieste bude svätá omša so slovenským spevom, taktiež aj slovenská kázeň. Po službách Božích vrátíme sa do Budapešti a okolo 8. hod. večer dorazíme do Jozefovského chrámu. Bratia a sestry v Kristu, zúčastnite sa čím vo valnejšom počte na tejto slávnosti Mariánskej. Riaditeľ púte zo správy Kruhu: Ján Krajčí, modleník Vincent Jonec.

Osobná premena v podclinskom dome Piaristov.

Starolubovenský rodák, piarista-profesor Jakub Koczun z Podolinea preložený je do Nagykarolyu. Do Podolinea poslani sú piaristi: Imrich Holczinger na odpočinok, Franc Pressler a Ján Papp za professorov.

Prijatie do vincúrskej školy. Ku prijatiu do vincúrskej školy v Prešporku vypísaný je súbeh. Podmienky prijatia sú: doplnenie 15. roku života, skončenie štyroch tried ľudovej školy, zdravá telesná sústava, svedectvo mravnosti, obecné svedectvo o rodičoch, rodičovské alebo tútorské dovolenie a osvedčenie ohľadom podujatia sa na zaviazanosti. Žiak školy za zaopatrenie povinný je platiť ročne 400 korún a to štvrtročne vopred. Prosby o prijatie do 20. augusta treba odovzdať direktorovi školy.

Osudný následok premenenia mrtvol. Viedeňské noviny oznamujú: V Semeringu udal sa v tieto dni tragický pád. Roku 1915. manželka istého obchodníka dostala úradnú zprávu, že jej muž hrdinskou smrťou zomrel na ruskom bojišti. Vdova padnutého vyprosila si od vojenskej vrchnosti dovolenie, že aby si mrtvolu svojho manžela z bojišta previezť mohla do Viedne, kde padnutého uložili do krypty. Po dvoch rokoch vydala sa vdova. Lež kto by bol vstave opísať jej úžas, keď sa v tieto dni zdravý a silný navrátil prvý jej manžel, ktorého úradne oznámili za mrtvého a na jehožto pohrabe sama vzala účasť.

Školské zo Spiša. Z júnovej zprávy kráľ. školdozoreu dr. Juliusa Rajesányiho: Od počiatku vojny narukovalo 227 učiteľov, z tých zmizlo alebo do válečného zajatia padlo 52. V polgárkach na konci školského roku dovedna 79 žiakov dostalo dovolenie na privátne zkúšky, z tých so zdarom složilo zkúšku 47. Na dobročinné válečné ciele behom predošlého školského roku naše školy sossbieraly blízko 100.000 korún. Spišský učiteľský spolok uzavrel, že zavedie krajinský pohyb cieľom založenia sanatoria (liečivý ústav) v Tatrách pre učiteľov chorých na pľúca; ďalej uzavrel i utvorenie fondu k spomoženiu vdov a sirôt hrdinskou smrťou zomrelých spišských učiteľov, k tomu cieľu zavedená zbierka doteraz priniesla vyše 3000 korún. Sbíerka zavedená skrze spišský Opatrovací kruh (Ovókör) k vystaveniu detskej opatrovne (óvody) na Rusmi spustošenom vidieku Šáriša prevyšuje už 7000 korún. Na záverečnú zkúšku chlapcov šiestej triedy hlásilo sa v celej stolici 399, na zkúšky neustanovilo sa 37, so zdarom složilo zkúšku 281, zčiasťky na popravnú zkúšku, zčiasťky na opakovanie zkúšky bolo odkázano 81 žiakov. S najpochvalnejším výsledkom na tých zkúškach vynikala Emilia Zachronszká, r.-kat. učiteľka v Malom Slavkove. V predošlom školskom roku minister výučby otvoril podoliniskú óvodu. — Krigský učiteľ Pavel Jamnitzky, rodák iglovský, po dlhšej nemoci v tieto dni zomrel. Nebohy za viac rokov žil v Amerike.

60.000 korún za pár koní. Na ostatnom jarmoku v Pätikostoloch za istý jedon pár koní dali šesťdesiat-tisíc korún.

Zhabaná svadobná hostina. Z Marburgu oznamujú: V tieto dni dcéra marburgského hostinského Koharica s jedným tamojším obchodníkom slávila svoju svadbu. Z kostola svadobní hostia šli do otcovského hostinca nevesty, kde ich už čakal naplnený stôl. Sotva vstúpili ale dnu, zbadali viac policajtov, ktorí lačným hostom oznámili, že svadobnú hostinu zhabali na nariadenie vrchnosti. Hostia odišli s oveseným nosom a vrčiacim žalúdkom.

Keď je muž na vojne. Z Prešova oznamujú: Hrozná rodinná dráma sa odohrala v tieto dni v šárišskej obci Szinyeujfalu. Roľník Štefan Mugos minulého týždňa prišiel s bojišta na niekoľko dní na urlaub. Ku svojmu najväčšiemu prekvapeniu videl, že gazdovstvo je celkom zanedbané, rodinný život jeho rozbúrený a do blata strhnutý. Manželka jeho držala si milencov a zanedbávala ešte aj vychovávanie detí, tak že sotva 15-ročný syn v žalári sedí pre krádež. Mugos vzal svoju manželku na otázku a nastala medzi nimi tuhá zvada, medzitým Mugos chytil sekeru a jedným úderom rozštípil svojej manželke hlavu na dvoje. Zomrela naskutku. Mugos sám sa hlásil u žandárov.

Cholera v Petrohrade. Z Petrohradu oznamujú, že tam vypukla cholera. V jedon deň oznámili 500 pádov.

Chov lichvy v Šáriši. Dľa zprávy podžupana šárišskej stolice pre veľký nedostatok krmu gazdovia predali veľkú čiastku lichvy a poostalá lichva je veľmi chudá. Vláda starať by sa mala o ulavenie nedostatku krmu pre lichvu.

Židovská otázka v Uhorsku.

Zase jedon kresťanský majetok v židovských rúkách.

Dedičia v Haliči hrdinskou smrťou zomrelého Ladislava Ordódyho 1400 jutár obnášajúci starý rodinný majetok Mailáthovský v Nagykereskényi za 1,630.000 korún predali budapeštianskemu bankárovi Leopoldovi Breunerovi. Stará šľachta umiera za vlasť v Haliči a noví zemepáni prichádzajú z Haliče.

Dobré britvy a nástroje ku strihaniu vlasov

Ia britvy zo striebornej ocele K 6.—, 9.—, 11.—. Bezpečné nástroje k holeniu niklované K 7.—. «Perfect» nástroj k holeniu so 6 dvojitého rezu nožmi K 20, 23.—. Dvojitého rezu náhradné nože tučet za K 9.—, 9.50, 10.—. Ia stroj ku strihaniu vlasov K 18.—, 24.—, 28.—. Záměna dovolená alebo vopredné zaslanie obnosu. Zasiela cis. a k. dvorný zasielca **Ján Konrád**, vývozný a zasielajúci dom Brúx číslo 1819. (Čechy) Hlavný cenník z darma.

Pýtajte si

môj zdarma a franko zasielaný obrazkový cenník hodín, zlatého a strieborného tovaru, hudobných nástrojov atď. Prvá dieňa hodín Ján Konrád cis. a k. dvorný zasielca. Břix 1. B. číslo 1818. Nickel alebo ocelové hodinky armádne, radium dvojitej pokrývky hodinky, ocelového kovu alebo Gloria strieborné remontoar hodinky K 28—30. Nickel budičky K 41—45. Stenové hodiny 26—32. Zaručka 3 rokov. Zasielka s poštovou dobierkou. Žiadne riziko. Záměna dovolená alebo navrátenie peňazí.

Retiazky na ohlávku 7 K.

Retiazky pre lichvu s patent strunou strednej jakosti 11 korún 50 halierov, silnej doroby. Trovy doposlania a zaobalenia týkajú sa objednávateľa. K objednaníu pri voprednom zaslaní peňazí alebo s poštovou dobierekou.

LENDVAI MÓR vývozný dom,
Budapest, VII., Kertész-utca 43.

Svrabľavosť, lišaj, svrab

najrýchlejšie odstráni **Dr. Flesch**-a zákonom chránená

Skaboform-masť

Nešpiní, nemá žiadneho zápachu. Teglik na príhru K 3.—, veľký tegel K 5.—, rodinná dávka K 12.— Adressa K objednaníu :

Dr. E. Flesch-a
„Korona“ gyógszertára, (Győr).

Bez karotky zasiela

Schäfer Miksa, I., Döbrentei-tér 4.
Výborné domáce topánky s linoleum podošvami pár za 15, 18, 35 K. **Prvotriedne sandále** od čísla 24—30 K 8.20, od 31—35 K 9.50, od 35—40 K 10.70, o 41—44 K 12.20 **Robotnícke sandále** mimoriadne trvácne 20 kor. **Robotnícke papuče** K 8.80. Ženské papuče 10 korún. Nezodpovedné zľátky prijímam.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskej dĺžky **LOREY VLASMI**, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrebovaním vlastného vynálezu masť. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prehnutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pody vlasov. — Pri mužských v krátkom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohýbnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

Cena teglika: 6, 10 a 15 kor.

Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierekou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

Svrabľavosť,
Potenie,
Slniečny úpaľ,
Supanie kože,
Svrab a hostec,
Neduhy kože, rany,
Opuchliny a staré rany

istotne lieči zákonom chránený prostriedok. Nešpiní a je zcela bez zápachu. Malý teglik 4 koruny, veľký teglik 6 korún, rodinný teglik 10 korún, k tomu patriaceho borovičkového mydla cena 6 K. Adressa objednávok
Alexander Gerő, lekárník Nagykovács 40.

Šrotujúci stroj.

V hospodárstve nevyhnutne potrebný, šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho, ponevác stroj najdokonalejšie možno regulovať. Ľahkej prácečnosti a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže. Cena s obalením a zárukou 90 korún, s prípravou na nohy 150 korún.

Tieto stroje zhotovuje a zasiela
IMRICH TÓTH, Jászalsószerenygyörgy

Pri objednaníu prosím zreteľne udať adresu a železničnú stanicu.

Mädu

každé kvantum kupujeme za najvyššie denné ceny a prosíme o fix offerty. Magyar Mézkevitel. Balatonfőkajár.

Zázračné šijacie šidlo

len K 4.90 šije najrýchlejšie štopujúce šitky ako šijací stroj. Najlepší vynález K šitiu kože, roztrhaných topánok, koňského riadu pokrývok, vriec, každého druhu látok, šiat atď. Všetko každý sám si môže opraviť. Preto aj tento vynález každému nevyhnutne je potrebný. Záruka súčasti upotrebenia. Cena komplettných šijacích šidiel s cverkami, 4. rôznymi ihlami a s úpravou upotrebenia, 1 kus K 4.90. 3 kusy K 13.50. Zasiela s poštovou dobierekou M. Swoboda. Viedeň, III/2. Hiessgasse 13—49.

Oznamy prijíma
administracia

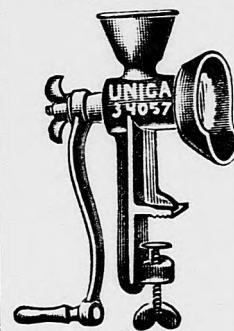
„Krestan“

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28.

„UNICA“

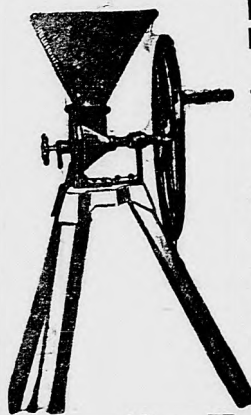
jedinký, výborný, kávu, mak, orechy, korenie a cukor rýchlo mlejúci stroj. Unica známky rýchlo mlejúci stroj s lievikom násypu a výtoku mlyny z jedného kusa je uliaty a následkom zvláštnej jeho ústrojnosti rýchlo vypúšťa najľahšiu hmotu.

Király Aloiza následník,
Király Sándor

Budapest, VI.,
Felsőerdősor-utca 6.

Nevyhnutne potrebný stroj s každej domácnosti.
Zákonom chránený.

NAJDOKONALEJŠÍ MLYNEK!

10.— K závdavok.

K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať.
Výlučná adresa objednaníu :

PAVEL SOHR

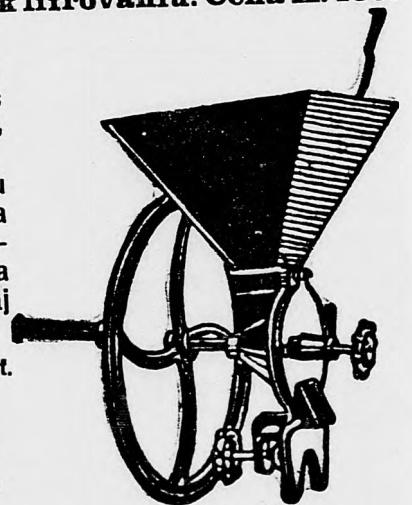
Somoğyszil 35.

fabričný sklad oceľového tovaru.

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom, každého druhu obilie somleť môže Obrovskej schopnosti roboty.

Bezodkladne k lífrovaníu. Cena K. 150.

Tenistý stroj k prípraveníu na stól alebo postavec bez nôh K 120, menší k domá-cemu upotrebeníu K 80. Objednaníu prosíme na poštovej poukázke a zaslať treba aj

Železničnú stanicu objednávateľa treba udať.